

Посилання на статтю

Шконда В.В. Соціальна корпоративна відповідальність як складова соціальної політики держави / В.В. Шконда, А.В. Кальянов // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2011. – № 3(39). – С. 90-93. - Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/39/11svvspd.pdf>

УДК 658

В.В. Шконда, А.В. Кальянов

СОЦІАЛЬНА КОРПОРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Доведено, що соціальна корпоративна відповідальність повинна стати однією зі складових соціально-орієнтованої економіки України на шляху її розвитку. Рис. 1, дж. 8.

Ключові слова: розиток, економіка, держава, соціальна корпоративна відповідальність.

В.В. Шконда, А.В. Кальянов

СОЦИАЛЬНАЯ КОРПОРАТИВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА

Доказано, что социальная корпоративная ответственность должна стать одной из составляющих социально-ориентированной экономики Украины на пути ее развития. Рис. 1, ист. 8.

V.V. Shkonda, A.V.

SOCIAL CORPORATIVE RESPONSIBILITY AS A COMPONENT OF THE SOCIAL STATE POLICY

It's proved that social corporative responsibility should be one of components of the social-oriented Ukrainian economy on the way of its development.

Постановка проблеми. Проблема майбутнього України нерозривно та органічно поєднана зі стратегією інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери, який вимагає високого рівня освіти, зростання інтелектуального та духовного потенціалу суспільства, підготовки нової генерації людей, здатних створити найновітнішу техніку й технології, активно втручатися і здійснювати реформування і піднесення економіки, розвиток духовності й культури населення.

Пошук шляхів активізації соціальної політики держави та регіонів України, якнайшвидшого вирішення її основоположних завдань, збалансованості розвитку соціальної та виробничої інфраструктури привів до висновку про доцільність підвищення соціальної відповідальності суб'єктів управління економікою та соціальною сферою.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз свідчить, що практичні кроки щодо соціалізації підприємств, установ та організацій мали не системний, суперечливий, а інколи прямо протилежний характер, які стримували їх

соціальний розвиток та негативно відображалися на соціальному стані працюючого персоналу і продуктивності їх праці.

В цьому зв'язку важливою складовою стратегії суспільного розвитку України є розробка концептуальних основ нового підходу, що доповнює державну соціальну політику, передбачає активне й у різних аспектах висвітлення проблеми надання корпоративному управлінню в Україні більш чіткої та послідовної соціальної спрямованості. Тому феномен соціальної відповідальності за розвиток інфраструктурних галузей стає все помітнішим явищем, що визначає соціальну орієнтацію ринкових реформ в Україні.

Корпоративна соціальна відповідальність є багатовекторною. Вона включає відповідальність роботодавця перед своїми працівниками, підприємств – перед партнерами, місцевим населенням і суспільством у цілому [1, 2].

Перетворення суспільства на засадах соціально орієнтованої економіки в умовах глобалізації включає елементи трансформаційної новизни.

Концепція соціальної відповідальності корпорацій розроблялась і вдосконалювалась провідними зарубіжними фахівцями Європи та Сполучених Штатів Америки протягом ХХ століття і була завершена лише наприкінці 70-х років. Довготривалість її розробки свідчить про серйозність проблематики, що розглядається в умовах перехідної економіки держав. У деяких країнах регулювання категорії „соціалізація підприємств” здійснювалося у рамках технології індикативного планування (Франція) із залученням механізмів соціального партнерства.

Досвід зарубіжних країн в цій галузі свідчить про авангардну роль великих національних корпорацій у пропаганді та запровадженні моделі соціального ринкового господарства, наданні соціального вектора корпоративному управлінню.

Метою дослідження є обґрунтування місця та ролі соціальної корпоративної відповідальності у соціальній політиці держави.

В умовах трансформації економіки Україна зіткнулася з необхідністю нейтралізувати гостроту соціальних процесів у суспільстві шляхом розвитку соціально відповідального корпоративного менеджменту і виявлення фінансових можливостей корпорацій щодо розширення соціальної інфраструктури, підвищення добробуту персоналу і поліпшення умов його праці.

У проблемі розробки стратегії розвитку соціальних корпоративних моделей доцільно враховувати пріоритетність та єдність економічних і соціальних цілей підприємств. Стратегічно важливим на самому початку їх розвитку є формування відповідальної корпоративної соціальної політики знаходження оптимального співвідношення цих двох сторін, що дозволить досягти компромісу між ними стосовно збалансування економічного і соціального розвитку корпорацій.

Корпоративну соціальну відповідальність компаній можна розподілити за типами соціальної підтримки програм на наступні типи (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація основних типів соціальної відповідальності

Структурування соціальної відповідальності корпорацій дозволяє зорієнтувати їх діяльність на розробку інноваційних проектів на території їх присутності та розширити межі їх реалізації на суміжних територіях, пошук міжнародних партнерів і залучення додаткових джерел фінансування, опрацювання сучасних соціальних технологій з метою захисту малозахищених верств населення, апробацію нових ефективних моделей взаємовідносин із владою для створення об'єктів інфраструктури.

Головним інституціональним механізмом підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності корпорацій є соціальний діалог та ефективна організація і функціонування системи соціального партнерства, в якому дуже важливим є галузеві і регіональні ради. Саме вони повинні зайняти лідируюче положення у своїх регіонах для активізації соціальної діяльності підприємств, установ та організацій. Певну користь у стратегії суспільного розвитку України може принести розроблення і прийняття роботодавцями Соціальної хартії підприємств України, основаної на Європейській соціальній хартії, яка містить відповідні права на соціальний, правовий та економічний захист населення. У цьому зв'язку перед Україною постають дві головні проблеми: приведення законодавства у відповідність з вимогами хартії (для цього необхідно прийняти майже 50 нормативно-правових актів) та реальне забезпечення гарантованих соціальною хартією прав громадян за умов кризового періоду [3, 4].

У контексті вказаного документа доцільно також створення інституціональних механізмів на галузевому рівні, наприклад, соціальних кодексів великих компаній або їх об'єднань.

Проблеми людського розвитку на виробничому рівні повинні знаходити своє концентроване втілення в забезпеченні високої якості трудового потенціалу та рівня життя. Досягнення цих цілей передбачає ефективну соціальну політику підприємства та прийнятний рівень розвитку корпоративної культури.

Слід зазначити, що сьогодні ефективність інвестування в соціальний розвиток підприємств управлінцями як правило не прораховується і не

сприймається, що свідчить про відсутність комплексної та цілеспрямованої соціальної політики, яка б забезпечувала вірний вибір стратегій розвитку підприємства в умовах ринкової економіки і формування відповідного рівня корпоративної культури.

Запровадження основних положень ефективної соціальної політики визначається механізмами її формування та реалізації, де рівень корпоративної культури відіграє дуже важливе стратегічне значення.

За своєю сутністю соціальна політика апелює до необхідності розвитку корпоративної культури як одного з важливих інструментів реалізації її основних положень, цінностей, ідей, норм, правил, принципів задля досягнення головних стратегічних цілей розвитку підприємства, поліпшення якості трудового життя персоналу, його конструктивної соціально-психологічної та трудової адаптації до нових ринкових умов, самореалізації особистості кожного працівника, його успішного професійно-особистісного становлення на засадах корпоративного менеджменту.

Поряд з цим, важливим елементом соціального розвитку будь-якої організації виступає корпоративна соціальна відповідальність [5].

За думкою Ф. Котлера та Н.Л.: „Корпоративна соціальна відповідальність – це вільний вибір компанії на користь підвищення добробуту суспільства, впроваджуючи підходи бізнесу та виділяючи відповідні корпоративні ресурси” [6].

Аналіз сучасної літератури [3, 7, 8], що присвячена корпоративній соціальній відповідальності, свідчить про істотну різницю мотивів реалізації такої відповідальності в Україні та державах з традиціями ринкового господарювання.

У зарубіжних країнах, де вже історично сформувалися основи корпоративної соціальної відповідальності, участь у соціально значущій діяльності престижна і розглядається як додатковий стимул для професіоналів і топ - менеджерів.

Автор тематичного журналу „The Economist” Д. Франклін встановив існування позитивної, але слабкої кореляції між фінансовими показниками корпорації та масштабами її соціально відповідальної діяльності.

Висновки. На сучасному етапі розвитку України, незважаючи на різну мотивацію зростання корпоративної соціальної відповідальності, її необхідно всіляко підтримувати та заохочувати, оскільки світовий досвід свідчить про користь подібного підходу для ефективного соціального розвитку країни.

У контексті основних проблем соціальної політики на різних інституціональних рівнях недостатньо уваги приділяється розробці „компенсаційних” захисних механізмів для суспільства, які б допомагали його громадянам адаптуватися до специфічних умов формування нових інститутів та інституціонального середовища.

Тому потрібне посилення соціальної орієнтації в розвитку підприємств, регіонів і економіки країни загалом. Така довгострокова соціально-орієнтована стратегія повинна бути спрямована на посилення економічної активності і мобільності населення, підвищення його доходів та рівня добробуту.

На базі соціально-орієнтованої економіки сучасного типу передбачається наближення рівня життя населення до середніх європейських стандартів його якості та показників людського розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аболмажид Масуд Кабиллу. Концентрация капитала и корпоративные конфликты // Стратегія інноваційного розвитку економіки і соціальної сфери України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції вчених, студентів і практиків / Голов. ред. С.В. Смерічевська. – Донецьк: Норд-Прес, 2008. – С.81-90.
2. Шконда В.В. Корпоративна культура в управлінні людським потенціалом: монографія / В.В. Шконда, А.В. Кальянов. – Донецьк: Ноулідж (донецьке відділення), 2009. – 168 с.

3. Кричевский Н.А. Корпоративная социальная ответственность. / Н.А. Кричевский, С.Ф. Гончаров. – М.: Дашков и К⁰, 2008. – 216 с.
4. Людський потенціал: механізми збереження та розвитку: монографія / НАН України. Ін-т економіки промисловості / Новікова О.Ф., Амоша О.І., Антонюк В.П. та інші. – Донецьк, 2008. – 468 с.
5. Толстых А.С. Развитие социальной ответственности бизнеса в Украине и за рубежом / А.С. Толстых, П.Б. Васильченко // Регіональні проблеми людського та соціального розвитку: Тези міжнар. наук. – практ. конф. (Донецьк, 4-5 листопада 2008 р.): В 2т. – Т.1. / НАН України. Ін-т економіки пром-сті; Редкол.: О.І. Амоша (відп. ред. та інші). – Донецьк, 2008. – С.314-317.
6. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі. – К.: Агенція „Стандарт”, 2005. – 302 с.
7. Беяева И.Ю. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект: монографія / И.Ю. Беяева, М.А. Эскиндаров. – М.: Кно Рус, 2008. – 503 с.
8. Краплич Р. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: Досвід Фондації Острозьких: Посібник для бізнесу та неприбуткових організацій / Р. Краплич / Упоряд. Р. Бовгира, С. Пайсаніді, О. Краплич, А. Кіслов, С. Гутюк. – Рівне: Фондація ім. Князів-благодійників Острозьких, 2005. – 74 с.

Рецензент статті
Д.е.н., проф. Козаченко Г.В.

Стаття надійшла до редакції
28.04.2011 р.